I. Kir. 8. 61.

והיה לבבכם שלם עם ה׳ אלהינו ללכת בחקיו ולשמור מצותיו כיום הזה

Legyen a ti szivetek osztatlan az Úr, mi Istenünkkel, hogy törvényeiben járjatok s megőrizhessétek parancsait úgy, mint mai napon.

Áldást s óvakodó figyelmeztetést fejeznek ki e szavak, miket Salamon király Izrael ünneplő gyülekezetéhez intézett. Fölépült Istennek legelső szentélye Jeruzsálemben s az ország legtávolabbi vidékeiről is összesereglett Izrael apraja-nagyja, hogy részt vegyen a felavatás ünnepélyében; igaz buzgalom, szent lelkesedés tölté el a zarándokok keblét, mindenki a legforróbb vágyódással igyekezett fogadalma tételével részesülni az isteni kegyelem megnyilatkozásában. De midőn az ünnepélyek hosszú sorozatának vége szakadt s a népet haza szólította a megélhetési gond s a félbeszakadott munka, akkor a bölcs király, ki ~~nem~~ ~~nagyon~~ bízott az emberi buzgóság állhatatosságában, maradandó voltában, még egyszer az összegyűlt nép elé állott, melytől áldva s intve búcsúzott el mondván: והיה לבבכם שלם עם ה׳ Vajha a ti szivetek osztatlan maradna Isten irányában. — Hozzátok, Sz. H., intézem én is a bölcs királynak a mi szófétei szakaszból felolvasott szavait. Mi is felépítettük keblünkben Istennek szentélyét, amelyet ünnepeink egész sorozatával im fölavattunk. A szentélyavatás nagy ünnepségeinek fölhívó szózata elhatolt Izrael minden gyermekéhez s akit csak sorvasztó betegség nem kötött le a fájdalom bilincseivel a testi kínok nyoszolyájához, az eljött mind, elzarándokolt az Úr hajlékába, hogy részt vegyen az isteni kegyelemosztás nagy napjainak áldásában. Félretéve minden köznapi munkát, áhítatos kebellel járultak ezeken a napokon majdnem ismeretlen, jelenlétük miatt feltűnő alakok Istennek oltára elé. Lelkesedés, buzgóság, szívbeli mély vonzalom vezette ide őket? Nem kutatjuk. Eljöttek s mi mindannyian igaz örömtől áthatva szemléltük a nagy tömeget, melyet e falak alig voltak képesek befogadni, örültünk látva azt, hogy Izrael még is csak érzi emberi gyarlóságát s megragadja az alkalmat, hogy Isten legnagyobb ünnepein leborulhasson a kegyelem trónusa előtt. Fölépítettük szívünknek szentélyét, ma befejezzük a felavató ünnepségek hosszú sorozatát, holnap pedig már búcsúzunk, s az ünneplő gyülekezet szétoszlik, kiürül Istennek háza, melyben csak kevés kiválasztott végzi a mindennapi szolgálatot, וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב Izrael nagy tömege pedig örömteli szívvel s lelkinyugalommal tér vissza rátaraiba megszokott munkájához, miután ellátta magát egész évre való úti eleséggel, hogy majd egy év múlva — ha Isten életben hagyja — ismét eljöjjön s ismét elvigye további útjára lelke táplálékát az Úr asztaláról. Hozzátok tehát, kik oly lelkesült, áhítatos buzgalommal jöttetek, hogy Isten szentélyének, szivetekének felavatási ünnepségein részt vegyetek s most búcsúzni készülődtök, hozzátok intézem a bölcs királynak áldó s intő szavait: והיה לבבכם שלם עם ה׳ Vajha szivetek továbbra is osztatlan lenne az Úr Isten irányában! Figyeljetek a bölcs ~~szavaira~~ búcsúszózatára, vigyétek magatokkal útitársul, s az nem fogja engedni, hogy az ünnepi zarándoklásban megtisztult szivetekre tapadjon újból

---

Sz. H. Izrael régi bölcsei, mint tengerparti lakósok, előszeretettel öltöztették tanításaikat a tengerről vett hasonlatokba; így fűzték alapigénket is a következő hasonlattal világítják meg. Az ember élete olyan, mint a tenger habjain tovasikló hajó, melyet kitűzött célja felé való törekvésében tapasztalt, kipróbált kormányosnak kell igazgatnia, hogy a vitorlákba kapaszkodó ellentétes szelek ki ne térítsék útjából s veszedelmes sziklazátonyokhoz ne sodorják. Jaj annak a hajónak, melynek kifeszített vitorlái bárminő légáramlatok nyomásának engednek; ~~gyakran~~ nyílt tengeren fog az bolyongani; jaj annak a hajónak, melynek kormányát kézről-kézre adják a tapasztalatlan utasok; csakhamar zátonyra fog az kerülni! Az ember is, miként a viharűzte hajó, hánykódik az élet tengerén, hogy eljusson a boldogság nyugalmas révébe; szíve a kormány, tettei a vitorlák; ha vitorláit egy-két napon át kedvező szél dagasztja s az egész ~~hosszú~~ év folyamán ellenkező áramlatok kapják ide s tova a tornyosuló hullámok fölött, s utána ismét néhány napon által helyes irányban halad, hogy utána újból egy hosszú esztendőn át ismét csak tévelyegjen az örvények között: vajjon el fog-e jutni az a hajó csendes kikötőjébe? Ha vajjon az ember minden évben egy-két napot itt tölt Isten házában s boldogság után epekedve Istennek oldalbuzdító kéri tetteire, hogy azután egész éven át ne is gondoljon Istenre, hogy egy-két napi fohász után ismét csak a szenvedélyek gonosz szelei irányozzák tetteit s a rossz indulatok ragadják meg szívének kormányát, ha vajjon eljuthat-e az boldogsága révébe? Bizony csak zátonyra vezető keserves bolyongás lesz az az élet tengerén, hacsak egy-két

napig béred minden kormányát Istenre s egész éven át papig nevedelyeid Romániaszerte
Hivedet! [illegible] Oroszlánt legyen hivatott Istennek szeretetében. Ha még van
az ünnepek beálta előtt Istenhez való vagyonadót tölt el bensőséggel s erős örömmel in-
dulsz ismét ki az életbe megszokott munkálkodásodhoz kitűzött célpontok felé törekedve
kedd foglalja el hivatott egész belsejét továbbra is oroszlánt egyedül Isten, ő keresztül
veret bensőséget törvényei parancsolásával az élet kavargó örvényei közötti az igaz
boldogság nyugalmas kikötőjéhez. — Most hiszen minden is mit nyújt az élet? Olvas-
sátok csak el a bölcs Királynak következő egyik könyvét, melyet mai ünnepünkre jelöltek ki: az Ecclesiastes,
hogy életbölcsességet meríthessünk abból. Ott láthatjátok az életnek kis tükrét, láthatjátok, mi
Kéne kiindulni a kiválnak igaz s boldog nyugalom után vágyódó lelke, hogy fáradhatatlan
szeretettel dolgozzék emberi életben fáradni, ami utódai számára nyújt s ami megadandó
Kevesek boldogságát a munkában, de elkeseríté a tapasztalat, hogy a munka nem találó kellő mél-
tánylása; kevesek nyugalmát a tudományban, de csakhamar ifjadult abból, midőn látta, hogy
lelke nyugtalanságát csak növeli a sok tudás; akkor az élvezetekhez fordult, lelke fájdalmait
testi örömökbe akarta fojtani, de hamar belátá, látva azt, hogy csak lelkét tompítja, testét
sorvasztja; magát örömi gyötrelmekhez fogott, hogy életének örök emlékét biztosítsa, de ez
sem nyugtot számára nyújtani, látván azt, hogy az utókor csak pénzzel mérlegeli az elhalt
nagy alkotásait; kevesek számokszerűben, mértékben a boldogságot, az élet maradandó lé-
gét, de bármerre fordult, mindenütt látta e kárhozatos félreértést s [illegible] minden mulandó e-
minden csak tovarepülő kincsét. Hova forduljon, mit műveljen hát az ember, ami nem hanya-
nát árnyában a feloszlást, ami a fásadozás ízét jutalmának, a maradandó nemzetnek ide virá-
gát plántálja az emberi nivóra? [illegible] Minden mulandó e földön, csak
Isten műve nem, minden a lelkünk, a feloszlásnak van alávetve e földön, csak Isten
maradó meg örökké változatlanul. Amiért is arra az intésre fogjuk be könyvét: [illegible]
[illegible] Emlékezzél meg Istenről még fiatal korodban, midőn még van benned mun-
kaerő s kedved, mielőtt az élet végén kenyértelenségnek tűnő életről panaszkodjál
[illegible] vagyok nivódon oroszlánt legyen Isten iránytában egész életedet és ne csak
ünnepekben, hanem hétköznapok közében is mindig az Istent. — Ha már megszerződött
emberi s látja már lábai alatt megnyílni a sírgödröt s végtelenül a keresztülfutott hosszú pályán s látja
hogy az egész életben, amiért csak fáradozott, ami csak örömeit nyújtotta, amiben csak örömét találta
[illegible] az mind csupa hiúság, hogy mi nem képes őt kimenteni az enyészet karjaiból, [illegible]
akkor körülnéz Istenhez, akkor kezd csak kinni s a föld mulandóságaitól elfordulva Istenhez fölfelé-
tekinteni. Ifjú lélekben, midőn még az élettől mit sem vársz, akkor kezdd föl Istent, midőn még az
élet végtelen terén nem találsz számodra helyet, akkor vonuljál Isten hajlékának csöndes falai
közé. S mi hálával tartozunk az ünnepeknek, melyek közönségessé tették, hogy mikor összekerülhetünk is
imádhassuk az Istent; mélyükön talán egész éven át zárva tarthatnók a templomot, hiszen
erőnket a napokat, amikor valamennyi természetszerűen az ünnepekről, hanem minden alkalommal
fölhívnak a hálához való emlékezet; midőn ~~[illegible]~~ ünnepeinken hálaáldozatról kell mind
Kormunk, midőn megemlékezve elmúlt kegyelmeinkről, erőkről, kikkel minden nevedetünk,
minden áldozatunk s erőmegfeszítésünk daczára sem tudtunk megfelelni az életnek, ezzel együtt
jut eszünkbe, ok akkor feltámadnak a templom ajtaji s szeretett jönnek a múlt s fiú-
fiaik, fiatalok s vének szavával, hogy imádattal borulnunk le az élet s halál végtelen hatalmas
nagy titokzatosa előtt, mert nem értjük a halált, csak azt tudjuk róla, hogy borzasztó s
szíven fokásztatnak örök idővel, félelemmel nyugalmát Istenhez, aki azt kéri tőlünk:
Elfogadtak, mert nem tudtok megbarátkozni a halállal s Istennel keresztül megnyugvást, vala-
ért a csábító s élvezetekben oly gazdag életet írtuk? Akkor nem találtok semmi kielégítő
nek megoldását Istennél keresztül? [illegible] Ontsátok tehát Istenhez, ne csak midőn a halálos gondolat, az
nel, ontsátok fájdalmatok egész évben Istenhez, ne csak midőn a halálos gondolat, az
életnek nagy kérdései veressenek az Ur hajlékába. — S ha bánni akkor is gyötrelmek
már ebe az imaházba, valyon osztatlan-e az a nép, amelyből Isten elé járultak?
hogy osztatlan! Míg akkor sem mentették testvér testvérnek, mikor oltalmáért Könyörgött.
Ha ezen évben át nem gondoltak Istenre s nem értették az imádkozás áldó erejének titkát, legyen
csak szentkorkatunk gondolatban egyházközségek között, de ha bánni akkor is részvétadók megalakul

hogy mások-mások belekintsenek Isten házába, úgy valóban nem találnak helyet a feltámadás hitében a szívekben, melyből a hitből életek és életben elmerülő szabadban szívek megbotránkozások[illegible] Ki kívánnak hanem csak arra, hogy Isten pitvarában járjanak: szívbe[illegible] vezetek ide, jöjjetek tehát szabadban szívvel. Ha valamely magyar dé Készítőtök, kitöltéhány fillérnyi kamatot vártok, remegő hangja el szívetekbe mint az képében a lábunyhagyom járom[illegible] szívetekben hajlongások közt oly tűzben áll reátok, hogy ship kenyéktől ujjaitok megujuljon a be[illegible] szédre és a legnagyobb figyelemmel hallgattátok felebarátok parancsait, utasításait, még ha ellenkeznek is szívét megszégyenítőtekkel. Szerep ha Isten dé Készítőtök, aki életed a halálnak ura, aki halálában tartja egész földrészeket, akkor megujulnak szívetek a benne, akkor nem tartja elfogultság hogy a nézeteket s [illegible] kárnára fogjátok Isten parancsainak, a hitének, felolvasását. Valjon ez az szabadban szív Isten iránt amire a bölcs Király figyelmeztette Izraelt? Valóban helyesen mélyítni kedvében védekezéseket hogy szívetek képtelen oly imákba olvadni, melyek idegen nyelvű, meg nem értett tolvaját adnak a fáraóknak, hogy nem tudjátok érzéki nyugalommal végighallgatni a Mára törvényeinek felolvasását, mely idegen ismeretlen nyelvével nem tudhat szívetekhez, de ezt csak belátjátok, hogy elakadva a nyelv nehézségétől, amelyen Isten Királyszékhelye törvényeit s amelyen Izrael hallgatói próféciái nőttek meg, de már ezért nem tudtok egy vonással elhatározni imáitoknak[illegible] ból a lábon nyelvet, mert ez az egyedüli, ami a földkerekségen nélkülözhetővé tenni szívetekben és szívetek eggyéntudóvá tenni. Kétezer éves történetünk többször mutatja ezt a példaképet, hogy Izrael előtt, mely mindenkit s mindenkor arom nemzet nyelvét befogadta amelybe beleolvadt, de ezért a templomot mindenkor Isten házának tekintette s megtalálta a módot arra, hogy a nemzet kegyeletét ne hozza meg nemzet pillepéttől piszkos érzéketlenséggel s oktalanos kedélyességgel. Oktatlan szívvel jelent meg Izrael előtt s aki nem értette a nemzet nyelvét, az imádkozott mélyen érzett fohászait saját nyelvén való fordításból s aki nem tudta a Shemafelolvasást Közelni a nemzet nyelvén, az elmélyedt Isten törvényeinek saját nyelvén való fordításába. Hiszem! Ti megtaláltok panaszkodtok arom tarthatatlan állapot felől, melyből istentiszteletünk már az istentiszteletünkhöz kivetkőzik, nyugtok mikik, hogy ez az állapot megszűnjék. Kétlek bizonyságtokat, kik oly sokat panaszkodtok el könyvekre, újságokra, s oly sok olyan számos lapokra, mikét Isten házában meg sem akarok nevezni, de amelyek csakúgy vagyonkérést is fölvesznek, mint zsoltárokat a Királyszékhelyről, melyből fordításos imádságokat s bibliai részeket. Nem-e Isten Közönsége arról, hogy értelmetlen szavakat mormogva előtte ravasz erőket, kik ébredtek mesterünket imájukban? Nem-e Isten Közönsége arról, ha nem törvényeinek felolvasására elő lépjetek távozol? Közöd az istentiszteletet arom a nyelven, amelyen értesz, amely szívedre hatni képes; közöd a Shemafelolvasást arom a nyelven, mely értelmedhez szól, mely lelkedbe hatja vérét Istennek törvényeit. – Ez kifogja Isten bolíteket ezt a közönségesség érzését, mely nem mélyít a templomhoz, mely Istennek helyét foglalta el szívetekben, s akkor nem fogjátok kerülni a kapukat, de keresni fogjátok Istent, mert osztatlan szívvel jelenve meg előtte megismeritek őt, mint az életnek s halálnak hatalmas Urát, ki egyedül képes életünk hagyját vész ki vihar közepette minden megszűnődésünk nélkül a halálnak nyugalmas révébe vezetni, s akkor fog a bölcs Király intése áldássá válhatni: [illegible] szívetek osztatlan lényén Isten irányában, teljesítheti fogjátok parancsait, megőrizhetitek meg törvényeit. Amen

Csurgón 1865. október 2.

[illegible]

Ven 13/046